

Література

1. Гриценко А. Монетарна стратегія: шлях до ефективної грошово-кредитної політики [Електронний ресурс] / А. Гриценко, Т. Кричевська // Вісник НБУ. – 2005. – № 11. – С. 8–2. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua>.
2. Дорофеева Н. Таргетування інфляції у відкритій перехідній економіці / Н. Дорофеева, А. Цокол // Вісник НБУ. – 2003. – № 11. – С. 8–12.
3. Дорошенко І.В. Глобальна світова фінансова криза та її вплив на розвиток економіки України [Електронний ресурс] / І.В. Дорошенко // Проблеми системного підходу в економіці. – 2008. – № 3. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2008-3/Doroshenko_308.htm.
4. Семенова Ю. Механізм інфляції попиту в Україні / Ю. Семенова // Банківська справа. – 2007. – № 2. – С. 83–91.
5. Семенова Ю. Таргетування інфляції: світовий досвід та можливості застосування в Україні / Ю. Семенова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 1 (80). – С. 10–14.

Надійшла 13.01.2013; статтю представляє д. е. н. Футало Т. В.

УДК 330.322:336

О. В. ЯРІШ

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

ФУНКЦІОНУВАННЯ ІСІ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

У статті досліджено процес розвитку ринку спільного інвестування, розглянуто сутність, особливості та законодавчу базу діяльності інститутів спільного інвестування в Україні.

The article describes the process of co-investing market development. The essence, peculiarities and legislative framework of co-investing institutes activity in Ukraine are researched.

Ключові слова: інститути спільного інвестування, корпоративний інвестиційний фонд, пайовий інвестиційний фонд, венчурний інвестиційний фонд, компанія з управління активами.

Вступ

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Інтеграція України до європейського співтовариства зумовлює необхідність переходу від експортно-сировинного до інноваційного типу розвитку економіки. Об'єктивною передумовою побудови стійкої та здатної до оперативного реагування інноваційної економічної системи є ефективне функціонування розвинених фінансових інститутів, які забезпечують акумулювання тимчасово вільних грошових коштів одних економічних суб'єктів і ефективне їх використання іншими.

В таких умовах особливої актуальності набувають питання активізації темпів розвитку вітчизняного ринку спільного інвестування. Виступаючи ключовим учасником ринку небанківських фінансових установ корпоративні та пайові інвестиційні фонди в значній мірі сприяють вирішенні проблеми мобілізації та трансформації внутрішніх джерел фінансування, перш за все заощаджень домогосподарств, а також тимчасово вільних грошових коштів малих і середніх підприємств в інвестиції та залучення їх у господарський оборот країни.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми

Дослідженню проблем функціонування, оцінки діяльності та перспектив розвитку інститутів спільного інвестування присвячені праці таких вчених-економістів, як І.О. Бланк, В.В. Гриценко, С.В. Науменкова, С.В. Міщенко, І.О. Школьник, Н.В. Циганова, В.Б. Тропіна, М.А. Гапонюк, В.П. Кудряшов, С.З. Мошенський та багато інших.

Мета статті

Метою статті є аналіз процесів становлення та оцінка діяльності інститутів спільного інвестування України в умовах фінансової кризи, визначення проблем та перспектив їх розвитку.

Основний розділ

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Фундатором концепції спільного інвестування традиційно вважають голландського купця і брокера Адріана ван Кетвича (Adriaan Van Ketwich), за твердженням якого диверсифікація активів сприяє зниженню ризиків та збільшує привабливість інвестування для фізичних осіб з невеликим початковим капіталом. Практичну реалізацію його ідеї отримали у створенні ним у 1774 р. фонду Eendragt Maakt Magt (ЕММ) ("В єдності сила"). За багатьма атрибутами цей фонд відповідав вимогам сучасного фонду закритого типу, оскільки було випущено фіксовану кількість цінних паперів (2000 шт.) і відсутні зобов'язання щодо їх викупу до завершення 25-річного терміну його існування. Крім того, документальним підтвердженням випуску цінних паперів фонду був проспект емісії, який містив інвестиційну декларацію. Документ представляв собою деталізований перелік категорій можливих інвестицій, а також перелік обов'язків

організаторів фонду, які багато в чому співвідносяться зі стандартами регулювання сучасних інститутів спільного інвестування. До їх числа можна віднести щорічну звітність перед власниками цінних паперів, розкриття інформації на вимогу зацікавлених сторін.

У 1779 р. Адріан ван Кетвіч заснував другий фонд – Concordia Res Parvae Crescunt, важливою відмінністю якого стала значно більша гнучкість його інвестиційної політики [1].

Як свідчить історія, саме ці фонди стали прототипом усіх інших європейських і американських інститутів спільного інвестування. В подальшому, інвестиційні фонди були створені у 1822 році у Бельгії, у 1849 році у Швейцарії та у 1852 році у Франції.

Перший інститут колективного інвестування у США був організований у 1893 році – фонд співробітників Гарвардського університету – Boston Personal Property Trust. На відміну від попередників, основною метою створення цього фонду була не лише диверсифікація активів, але і професійне управління активами. Піднесення американської економіки, що супроводжувалося зростанням доходів населення і заощаджень, розміщених на фондовому ринку, активізувало розвиток інститутів спільного інвестування. Так, за період з 1920 по 1929 років у США було створено більше 600 інвестиційних трастів з сумарними активами \$8 млрд. Серед них, перший пайовий фонд Сполучених Штатів Америки – Massachusetts Investor Trust (MIT), започаткований 21 березня 1924 року, перші інвестиційні операції якого були проведені 15 липня того ж року. Сьогодні MIT – активний учасник інвестиційних операцій на американському і зарубіжних фінансових ринках. Станом на 31.08.2012 року вартість чистих активів фонду складає \$ 3 665,19 млн [2].

Історія розвитку інститутів спільного інвестування в Україні налічує близько 18 років, проте за цей не дуже тривалий проміжок часу ІСІ в своєму розвитку пройшли шлях від створення перших фондів до загального визнання і використання в якості альтернативного об'єкту інвестування коштів.

Першим з групи інвестиційних фондів в Україні, що спеціалізувався на роботі з приватизаційними паперами був створений у 1994 році публічний інвестиційний фонд "Достаток", інвестиційним керуючим якого стала компанія з управління активами "КІНТО". У 1996 році компанія "КІНТО" ініціювала створення другого інвестиційного фонду відкритого типу "КІНТО-Бюджет" – єдиного на той час фонду в Україні, що працював з грошовими коштами населення та брав на себе зобов'язання із щоденного викупу інвестиційних сертифікатів за поточною вартістю чистих активів у розрахунку на один цінний папір.

Проте активний розвиток колективного інвестування в Україні розпочався лише після ухвалення у 2001 році Закону "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)" (табл. 1) [3].

Таблиця 1

Динаміка кількості ІСІ в Україні за 2002–2011 роки

Вид ІСІ	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2 кв. 2012 року
Пайові інвестиційні фонди											
Відкриті ІСІ	-	-	1	4	10	27	32	32	36	43	42
Інтервальні ІСІ	2	6	17	19	25	35	41	47	48	40	38
Закриті диверсифіковані ІСІ	-	-	1	3	3	4	4	8	9	10	13
Закриті недиверсифіковані ІСІ невенчурні	-	-	6	20	29	30	22	26	32	35	41
Венчурні ІСІ	3	20	68	199	377	603	636	690	755	772	805
Питома вага											
Корпоративні інвестиційні фонди											
Інтервальні ІСІ	-	-	-	-	-	-	1	2	2	2	2
Закриті недиверсифіковані ІСІ невенчурні	-	1	4	20	42	88	107	130	141	128	119
Венчурні ІСІ	1	2	8	19	33	47	45	50	72	95	119
Усього	6	29	105	284	519	834	888	985	1095	1125	1179

Джерело: складено автором на основі даних Української асоціації інвестиційного бізнесу [4]

Динаміка розвитку ІСІ (табл. 1) свідчить, що найвищими темпами кількість інвестиційних фондів в Україні зростала протягом 2004–2007 років. Об'єктивною передумовою вказаної тенденції стало поживлення національної економіки та зростання доходів населення, що дозволило середньому класу здебільш задовольнити першочергові споживчі потреби в товарах і послугах, і зумовило прискорене зростання накопичень за рахунок придбання фінансових активів.

Крім того, важливим фактором зростання зацікавленості населення в діяльності саме інвестиційних фондів в цей період виступила вища доходність ІСІ в порівнянні з банківськими депозитами. Так, якщо за період з 01.01.06 по 01.10.06 р., середня прибутковість не венчурних ІСІ складала в середньому 33,07%, то доходність банківських депозитів для населення лише 8,38% [4].

Розгортання кризових явищ 2008–2009 років в Україні, суперечлива та недосконала нормативна база, а також відсутність зваженого та ефективного державного контролю за діяльністю ІСІ призвели до значних зловживань на фінансовому ринку країни і стали основними причинами уповільнення їх розвитку. Вже у першому кварталі 2008 року лише закритим інвестиційним фондам вдалося в середньому показати позитивний фінансовий результат (0,2%), в той час як діяльність відкритих та інтервальних фондів вперше була збитковою (-3,48% та -10,26%).

Низька активність інвесторів на фондовому ринку України протягом наступних 3-х років сприяла зниженні в цілому результативності діяльності вітчизняних інститутів спільного інвестування. Зокрема, у 2011 році не венчурні відкриті, інтервальні і закриті ІСІ показали значну від'ємну доходність (-21,5%, -18,7% та -8,3% відповідно з початку року). Отже, на думку аналітиків НРА «Рюрик», ринок публічних ІСІ в Україні у короткостроковій перспективі належатиме ймовірно до збиткових галузей з низькою інвестиційною привабливістю [5].

Аналізуючи структуру ІСІ за видами очевидною є перевага протягом усього досліджуваного періоду пайових інвестиційних фондів. Їх частка у загальній кількості ІСІ коливалася з 89,66% у 2003 році до 79,64% у 2 кв. 2012 року.

Основні причини домінування на вітчизняному фондовому ринку пайових інвестиційних фондів криються у більш простій і оперативній процедурі їх створення, менш жорстких вимогах до мінімального розміру статутного фонду та особливостях управління, обумовлених їх організаційно-правовою формою. Нагадаємо, що на відміну від корпоративного ІСІ, який відповідно до чинного законодавства створюється у формі відкритого акціонерного товариства, пайовий інвестиційний фонд не є юридичною особою, тобто позбавлений необхідності проведення загальних зборів акціонерів, оприлюднення результатів фінансово-господарської діяльності та інших встановлених законодавством правил і процедур, обов'язкових для акціонерного товариства.

Характерною тенденцією вітчизняного ринку спільного інвестування є переважання венчурних інвестиційних фондів та доволі невисока частка інститутів спільного інвестування відкритого та інтервального типу (рис.1).

Відповідно до Закону, венчурним фондом є не диверсифікований ІСІ закритого типу, який здійснює виключно приватне (закрите) розміщення цінних паперів ІСІ серед юридичних та фізичних осіб, активи якого можуть повністю складатися з нерухомості, корпоративних прав та цінних паперів, що не допущені до торгів на фондовій біржі, або з цінних паперів, які не отримали рейтингової оцінки відповідно до чинного законодавства [3].

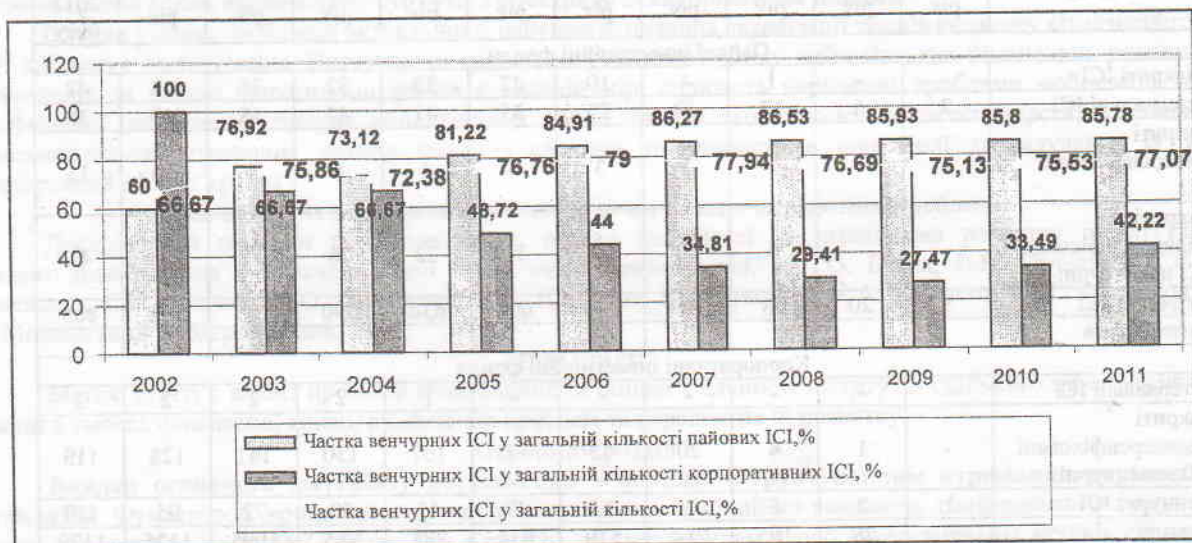

Рис. 1. Динаміка частки венчурних інвестиційних фондів за 2002–2011 роки, %

На відміну від більшості зарубіжних країн, де венчурне інвестування (або інвестування ризикового капіталу) залишається одним із найважливіших джерел капіталу для компаній, швидкий ріст та розвиток яких постійно потребує додаткових зовнішніх інвестицій (інвестиції в інновації) вітчизняні венчурні ІСІ в класичному розумінні цього слова далекі від таких, оскільки виступають переважно механізмом збереження активів та оптимізації оподаткування. Крім того, на фоні загальної збитковості публічних інвестиційних

фондів у 2011 році середня доходність венчурних ІСІ за цей же період склала 63,4%, а доходність окремих фондів коливалася у межах від 231604,81% (ЗНВПФ "Тауер") до -92,7% (ПАТ "Закритий не диверсифікований венчурний корпоративний інвестиційний фонд " ХОЛДИНГ ІНВЕСТ") [4]. В таких умовах очевидним є те, що у найближчі роки збережеться тенденція нарощення потужності переважно венчурного сектору.

Позитивним кроком на шляху розвитку сфери спільного інвестування стало прийняття 5 липня 2012 року змін до Закону України "Про інститути спільного інвестування"[6], який набуде чинності з 1 січня 2014 року, а низка пунктів, зокрема, що стосуються похідних – з 1 січня 2015 року. Як стверджують фахівці фондового ринку, введення нової редакції Закону сприятиме залученню та ефективному розміщенню фінансових ресурсів інвесторів.

Зокрема, у новому законі крім загальноприйнятої класифікації ІСІ залежно від порядку здійснення діяльності (відкриті, інтервальні, закриті), терміну існування (строкові і безстрокові) та структури активів (диверсифіковані і не диверсифіковані) законодавче підґрунтя отримала класифікація інвестиційних фондів залежно від класу активів (кваліфікаційні і спеціалізовані).

Інститут спільного інвестування вважається кваліфікаційним, якщо він інвестує активи виключно в один із кваліфікаційних класів активів та кошти, а також не має будь-яких вимог до структури активів. До кваліфікаційних належать такі класи активів: об'єднаний клас цінних паперів; клас нерухомості; клас рентних активів; клас кредитних активів; клас біржових товарних активів; інші класи активів, які Комісія може вводити та відносити до кваліфікаційних.

До спеціалізованих інститутів спільного інвестування, характерною особливістю діяльності яких є інвестування виключно у визначені Законом активи, належать інвестиційні фонди таких класів як: фонди грошового ринку; фонди державних цінних паперів; фонди облігацій; фонди акцій; індексні фонди; фонди банківських металів.

Незважаючи на те, що офіційно зазначена класифікація фондів почне діяти лише з 1 січня 2014 року аналітики Української асоціації інвестиційного бізнесу (УАІБ) з 31.12.2011 року вже розпочали складати ренкінги вітчизняних ІСІ, систематизованих за класами фондів. Ренкінгування базується на офіційних даних щодо структури активів ІСІ згідно з отриманою УАІБ звітністю відповідно до «Положення про збір та обробку інформації, яка надається до УАІБ компаніями з управління активами – учасниками Асоціації» [7].

Побудова ренкінгу здійснюється виключно з інформаційною метою для диверсифікованих ІСІ з публічною емісією за результатами їхньої діяльності, зокрема, за вартістю чистих активів; за доходністю; за рівнем участі населення; за витратами (табл. 2) [4].

З огляду на відсутність сьогодні в Україні офіційної класифікації фондів за складом їх активів представлена у таблиці 2 систематизація фондів є умовною. Вона відображає фактичну інвестиційну політику певного ІСІ, а клас, до якого його віднесено, визначається аналітиками УАІБ самостійно і може не співпадати із назвою або заявленою інвестиційною стратегією цього фонду. Наприклад, облігації в своїй інвестиційній стратегії можуть використовувати як фонди облігацій, так і збалансовані або фонди грошового ринку, а фонди акцій також можуть інвестувати частину коштів на депозити або інші цінні папери [8].

Як свідчать дані таблиці, найчисленнішими з представлених у ренкінгу ІСІ є інші диверсифіковані публічні фонди. У цю групу були включені фонди грошового ринку, державних цінних паперів, індексні та збалансовані фонди. З них найвищу доходність у 2 кв. 2012 р. показали фонди грошового ринку, зокрема, ПФ "Діамант - інтервальний" (3,84%), ПФ "Діамант - дивідендний" (3,84%), ПФ "Райффайзен грошовий ринок" (3,55%) і ПФ "ОТП Класичний" (2,8%). В той же час, збитковість решти – 52 ІСІ цієї групи (від -0,55% до -33,83%), зумовили негативний середній показник доходності по групі.

До фондів облігацій УАІБ було віднесено лише "СЕБ фонд Облігаційний", середня доходність якого за вказаний період коливалася від 0,93% до 3,25%. Серед облігаційних фондів, що не увійшли до ренкінгу УАІБ варто відзначити "Альтус-Фонд Облігацій" і "Citadele-Фонд українських облігацій", які за підсумками 2011 року заробили 6%–9% річних [8].

Діяльність ІСІ, віднесених до фондів акцій, протягом проаналізованого періоду виявилася переважно збитковою. Так, з 8 фондів цього класу у 4 кв. 2011 року позитивну доходність демонстрував лише один з них – Інтервальний диверсифікований ПФ "Тріумф" ЗАТ "КУА "Універсальна" (1,82%), а збитковість решти з них за поточний квартал коливалася від -2,07% до -8,86%. Отже, враховуючи наслідки фінансово-економічної кризи, що мала відчутний вплив на діяльність інвестиційних фондів останні роки, кількість ІСІ, які формували свій інвестиційний портфель переважно з акцій у 2012 році скоротилася до 3. При цьому, всі вони у 2 кв. 2012 року показали збитковість від -4,21% до -30,92% за поточний квартал.

Незважаючи на широкий діапазон напрямків інвестування та збалансоване поєднання ризику і потенціалу інвестицій ефективність діяльності фондів змішаних інвестицій за вказаний період також виявилася низькою. Так, у першому півріччі 2012 року 56% фондів цього класу отримали збитки на вкладений капітал, а рівень доходності решти не перевищував 0,25% [4].

Отже, результати аналізу діяльності публічних невенчурних ІСІ, систематизованих за класами фондів, дозволяють зробити висновок що найбільш ефективними виявилися інвестиційні фонди в основі

діяльності яких покладено консервативний підхід до інвестування капіталу, коли інвестор прагне зберегти капітал, отримувати стабільний інвестиційний дохід за низького ступеня ризику, інвестуючи в інструменти з фіксованою прибутковістю, строком на один рік і менше.

Таблиця 2

Динаміка показників діяльності ІСІ, що досягли нормативу, систематизованих за класами фондів

Показники	4 кв. 2011 року	2 кв. 2012 року
Фонди акцій		
Кількість інститутів спільного інвестування, од.	9	4
у тому числі:		
- відкриті	5	3
- інтервальні	4	1
Вартість чистих активів, тис. грн.	30453,16	16840,37
Вкладення фізичних осіб, тис. грн.	4807,52	5843,34
Середня доходність за поточний квартал, %	-4,71	-14,22
Фонд облігацій		
1. Кількість інститутів спільного інвестування, од.	1	1
у тому числі:		
- відкриті	1	1
- інтервальні	9899,51	5929,13
2. Вартість чистих активів, тис. грн.	5760,66	2120,02
3. Вкладення фізичних осіб, тис. грн.	0,93	3,25
4. Середня доходність за поточний квартал, %		
Фонди змішаних інвестицій		
1. Кількість інститутів спільного інвестування, од.	8	9
у тому числі:		
- відкриті	4	3
- інтервальні	4	6
2. Вартість чистих активів, тис. грн.	37106,49	89670,60
3. Вкладення фізичних осіб, тис. грн.	2352,46	1464,41
4. Середня доходність за поточний квартал, %	-2,26	-4,49
Інші диверсифіковані публічні фонди		
1. Кількість інститутів спільного інвестування, од.	59	63
у тому числі:		
- відкриті	29	32
- інтервальні	26	26
- закриті	4	5
2. Вартість чистих активів, тис. грн.	333834,63	245154,28
3. Вкладення фізичних осіб, тис. грн.	183793,76	144635,02
4. Середня доходність за поточний квартал, %	-1,41	-9,36

Джерело: складено автором на основі даних Української асоціації інвестиційного бізнесу [4].

Висновки

Виходячи з поточного стану ринку спільного інвестування в Україні внаслідок значного впливу світової фінансової кризи, особливо гостро постають проблеми підвищення інвестиційного потенціалу інвестиційних фондів. Певні умови для розвитку індустрії спільного інвестування в Україні вже створені. Важливим кроком уперед стало прийняття у 2012 році нової редакції Закону України «Про інститути спільного інвестування». За оцінками фахівців він дасть значний поштовх для розвитку в Україні спільного інвестування та вітчизняного фондового ринку.

Проте залишається ще багато невирішених проблем. Серед них, низька довіра населення до інвестиційних фондів, неузгодженість законодавства, відсутність прозорої та зрозумілої системи розкриття інформації, що дозволила б аналізувати результати роботи за єдиною методологічною основою.

Таким чином, для подальшого розвитку та активізації ринку спільного інвестування в Україні необхідно підготувати та здійснити низку наступних заходів:

- забезпечити конструктивну взаємодію між суб'єктами фінансового ринку та виконавчою і законодавчою владою держави;
- удосконалити стандарти розкриття інформації професійними учасниками фінансового ринку;

- сприяти популяризації ІСІ шляхом проведення інформаційно-просвітницької компанії серед населення України про діяльність інвестиційних фондів як альтернативного банківським установам напрямку розміщення власних заощаджень;

- впровадити ефективні компенсаційні механізми гарантування законних інтересів фізичних осіб-вкладників пайових інвестиційних фондів та акціонерів корпоративних фондів.

Література

1. Кузнецов А.В. Институты коллективного инвестирования в рыночной экономике : дис. канд. экон. наук : 08.00.10 / Кузнецов Александр Вадимович. – СПб., 2005. – 178 с. – Режим доступа : http://www.planetadisser.com/see/dis_186527.html
2. Massachusetts Investory Trust [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <https://www.mfs.com/>
3. Про інститути спільного інвестування (пайові і корпоративні інвестиційні фонди) : Закон України від 15.03.2001 № 2299-III-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/2299-14>
4. Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.uaib.com.ua/>
5. Офіційний сайт Національного рейтингового агентства «Рюрик» [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.rurik.com.ua/>
6. Про інститути спільного інвестування : Закон України від 05.07.2012 р. №5080-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>
7. Положення про збір та обробку інформації, яка надається до Української асоціації інвестиційного бізнесу компаніями з управління активами – учасниками асоціації (нова редакція): Затв. рішенням Загальних Зборів УАІБ від 14.04. 2011 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.uaib.com.ua/files/articles/160/44/Polozhennya.doc>
8. Вибираємо інвестиційний фонд у 2012 році: чи варто купувати пай при падінні ринку та інші нюанси [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ua.prostobank.ua>

Надійшла 15.12.2012; рецензент: д. е. н. Скляр Г. П.

УДК 336.144 – 027.21

О. С. КРАВЧЕНКО, О. С. БРАГІНА

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ДЕФІНІЦІЇ «БЮДЖЕТУВАННЯ»

У статті висвітлено результати досліджень особливостей сучасних підходів до визначення сутності дефініції «бюджетування», на основі систематизації точок зору сучасних авторів відносно визначення категорії «бюджетування» виділено три загальних підходи до визначення його сутності, а також надане власне визначення терміну «бюджетування».

The article highlights the results of investigation of the modern approaches to defining the essence of the definition "budgeting", based on the systematic perspective of contemporary authors on the definition of the category of "budgeting" are three general approaches to its essence, and provided his own definition of the term "budgeting."

Ключові слова: бюджетування, сутність, підходи.

Вступ

З розвитком ринкової економіки та прискоренням темпів її зростання все більшого значення для підприємств набуває розробка ефективної системи фінансового планування, що сприяє впровадженню керівництвом багатьох господарюючих суб'єктів бюджетного управління діяльністю підприємств. Ефективність впровадження системи бюджетного управління багато в чому залежить від точного розуміння його значення та сутності для підприємств, що і зумовлює актуальність теми дослідження.

Питання бюджетування фінансово-господарської діяльності розглядали в своїх працях вітчизняні та зарубіжні економісти, серед яких Алексієва А.І., Васильів Ю.В., Малеева А.В., Ушвицький Л.І. [1, с.97], Асаул А.Н., Старовойтов М.К., Фалтинський Р.А. [2], Басовський Л.Е., Лункова А.М., Басовський А.Л. [3, с.65], Бланк І.А. [4, с.104], Бочаров В.В. [5, с.28], Бріггем С. [6, с.73], Гордієнко Є.С. [7, с.9], Джай К. Шим, Джойл Г. Сигель [8, с.13], Євтух О.Т., Євтух О.О. [9, с.84], Кочнев О. [10], Лаврушин О.І. [11], Наумова Н.В., Жарикова Л.В. [12, с.6], Новіков Д.Г. [13, с.104], Паргин Г.О. [14, с.50], Писаренко Т. [15, с.41], Савчук В.П. [16, с.134], Стоянова Е.С. [17, с.78], Харко А.Ю. [18, с.87], Хруцький В.Е. [19, с.8], Шевчук Д.А. [20], Шиборщ К.В. [21, с.12], Horvath & Partners [22, с.140].

Однак, незважаючи на значні досягнення в теорії та практиці бюджетування, в економічній літературі існує проблема неоднозначності трактування терміну «бюджетування», що значно ускладнює процес впровадження і використання системи бюджетного управління на вітчизняних підприємствах.

Постановка завдання

Метою дослідження є вивчення сучасних підходів до визначення сутності дефініції «бюджетування» та виявлення їх особливостей.

Результати дослідження

Теоретичні розробки обліку для цілей управління, загострення внутрішньої та зовнішньої конкуренції супроводжувалося збільшенням витрат на реалізацію товарів та призвело до зміни діючої